

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN

RIJKSUNIVERSITEIT GENT
Seminarie voor Vlaamse Dialektologie
Blandijnberg, 2
9000 GENT
Tel. 091/25.76.11
toestelnr. 4104

Vragenlijst 21

april 1979

HET HOOI

Dialekt van : (stad, dorp, gehucht, wijk), (gemeente), (prov.)

GESPROKEN DOOR :

OPGETEKEND DOOR :

Naam :	Naam :
Geboorteplaats :	Geboorteplaats :
Geboortejaar :	Geboortejaar :
Beroep :	Beroep :
Geboorteplaats vader :	Volledig adres :
Geboorteplaats moeder :	
.	Tel. :

Wilt U de vragenlijst invullen voor slechts één plaats ? De laatste gemeentefusie ten spijt, blijven alleen de oorspronkelijke dorpen voor ons dialektonderzoek de geografische referentiepunten. U vult dus in voor bv. Z e v e n e k e n, gemeente Lochristi.
Als U de zaken zelf niet voldoende kent, gaat U liefst te rade bij een ter plaatse geboren en getogen landbouwer.
Tracht ook steeds zo getrouw mogelijk de dialektische uitspraak weer te geven.

Hoe noemt men in uw dialekt :

1. hooien, in 't hooi werken ?
B.v. Het weer was zonnig en warm, en alle boeren waren aan 't
2. hooi, in 't algemeen ?
3. hooi van gras, in tegenstelling tot hooi van klaver ?
4. hooi van klaver, in tegenstelling tot hooi van gras ?
5. a) hooi uit de meersen ?
6. b) hooi uit de schorren ?
7. c) hooi uit de broeken ?
8. hooi van de boorden van de weg, van de sloot- of grachtkanten, of van de graskanten naast de akkers ?

a)

b)

c)

Hoe noemt u in uw dialect :

9. a) gras dat bestemd is om gehooïd te worden ?	a)
10. b) gras dat bestemd is om afgegraasd te worden ?	b)
11. de periode van het jaar waarin men het hooi oogst ? B.v. De zal dit jaar later komen dan gewoonlijk.	
12. droog worden, zijn vocht verliezen, gezegd van gemaaid gras ? (teren ? besterven ?)	
13. bruin vocht dat uit vochtig hooi trekt ?	
14. hooi maaien, in 't algemeen ?	
15. de reep gemaaid gras die ontstaat als men één slag met de zeis doet ?	
16. de lange reep gras die ontstaan is als men één lange baan heeft gemaaid ?	
17. de dubbele reep gras die ontstaat als men éénmaal heen en vlak daarnaast éénmaal terug over het veld maait ?	
18. het pad dat ontstaat als men één strook afmaait, een baan dus waar geen lang gras staat ?	
19. bij het maaien een reepje gras laten staan, omdat men de slag met de zeis iets te wijd neemt ?	
20. a) de repen gemaaid gras uit elkaar spreiden ?	a)
21. b) welk werktuig gebruikt u daarbij ?	b)
22. het gras, dat nu over de weide verspreid ligt, <u>omkeren</u> zodat de groene kant boven komt ?	
23. a) het uitgespreide gras bijeenbrengen in lange rijen of "ruggen" ?	a)
24. b) welk werktuig gebruikt u daarbij ?	b)
25. de lange rijen opeengehoopt gras die also ontstaan ?	
26. a) het hooi in kleine, halfbolvormige hoopjes bijeenbrengen ? (ZIE TEKENING 1)	a)
27. b) welk werktuig gebruikt men daarbij ?	b)

Hoe heet in uw dialect :

28. zo'n hoopje gras of hooi ?	
29. deze kleine hoopjes weer uitspreiden over het land ?	
30. die kleine hoopjes ondersteboven keren, zodat de vochtige onderkant nu aan de zon wordt blootgesteld ?	
31. twee of meer van die hoopjes bijeenbrengen tot wat grotere (maar nog niet de allergrootste) hopen ?	
32. Kent u een aparte benaming voor de aldus ontstane grotere (maar nog niet de allergrootste) hopen ? (slijpopper, halve opper, windopper ?) (ZIE TEKENING 2)	
33. Gaat men nu het hooi eerst weer op lange rijen (zoals bedoeld in vraag 25) samenbrengen? Of gaat men direkt over tot het volgende (van vraag 34) ?	
Hoe noemt men in uw dialect :	
34. het gras of hooi bij elkaar werken tot de definitieve hooihopen ?	
35. deze grootste hopen hooi ? (ZIE TEKENING 3)	
Wordt bij u het hooi tenslotte op houten stellages gebracht ? Zo ja :	
36. a) hoe heten die houten stellages ? (graag een afbeelding)	a)
37. b) hoe zegt u : het hooi op deze houten stellages brengen ?	b)
Zette men het hooi op het hooiland (b.v. in de broeken) soms in grote vierkante of rechthoekige stapels ? Zo ja :	
38. a) hoe zegt u : het hooi in zulke stapels zetten ?	a)
39. b) hoe noemt u zo'n stapel hooi ?	b)
Hoe heet in uw dialect :	
40. een hoopje verward hooi, bijeengewaaid door de wind ? B.v. Het hooi is helemaal in gewaaid door de hevige wind.	
41. a) hooi binden ?	a)
42. b) waarmee bindt men het samen ?	b)
43. c) een samengebonden hoeveelheid hooi ?	c)

Hoe noemt u in uw dialect :	
44. een pak samengeperst hooi ?	
45. hooi met de kar of wagen binnenhalen ?	
46. de hoeveelheid hooi die men in één keer met de vork of gaffel opsteekt om op de kar gepakt te worden ?	
47. hooi met de gaffel opsteken bij het laden ?	
48. hooi op de kar in één slag vouwen en zo tegen de kant vastzetten ?	
49. a) degene die het hooi met de vork opsteekt ?	a)
50. b) degene die het hooi op de kar vastpakt en opstapelt ?	b)
51. op de weide achtergebleven hooi bij elkaar harken ?	
52. achtergebleven onkruid afmaaien ?	
53. verdroogd afgemaaid onkruid ?	
54. hooi vanaf de kar met de vork afladen ?	
55. Kent u het woord <i>faais</i> of iets dergelijks voor een vracht hooi met een bepaald gewicht ? Zo ja, wil u aanduiden hoeveel kg ?	
56. Hoe zegt u : het hooi van de wegboorden en de slootkanten afmaaien ? B.v. We gaan vandaag de kanten	
57. het hooi dat van de wegboorden, de graskanten of de slootkanten is gemaaid, samenbrengen en naar huis dragen ?	
In slechte zomers waren de laaggelegen hooilanden (meersen, broeken, schorren, moeren, ...) soms zó nat, dat men er onmogelijk met kar of wagen op kon rijden zonder te verzinken. Men moest het hooi dan wel te voet uit het hooiland weghalen. Hebt u dit ooit meegemaakt of horen vertellen ? Zo ja, hoe noemde men :	
58. a) hooi uit het hooiland dragen ? B.v. We zullen 't hooi moeten, want we kunnen niet op de meers rijden.	a)
59. b) de houten stokken of de stellage die daarbij werd gebruikt, en die door twee mensen werd gedragen ?	b)
60. c) de hoeveelheid hooi die in één keer op die stokken werd weggehaald ? B.v. Vader en ik hebben gisteren twintig hooi uit de meers gedragen.	c)

Het hooi werd meestal bewaard op de bergruimte boven de stallen of boven het wagenkot. Naar de naam van die bergruimte (dilt, schelf, tas) is al eerder gevraagd. Men moest er het hooi goed aanstampen, teneinde zoveel mogelijk te kunnen stapelen. Hoe noemt u :

61. a) hooi stapelen op die hooizolder ?
(tassen, schelven, ... ?)	a)
62. b) hooi aanstampen op die hooizolder ?	b)
63. c) het zweten van het hooi op die hooizolder ?
B.v. Hooi dat ligt te
verspreidt een aangename geur.	c)
64. d) het verhitten van hooi op die hooizolder ?	d)
65. e) hooi dat op deze hooizolder wordt bewaard, in tegenstelling tot hooi dat in open lucht wordt gestapeld ?
(dilt hooi, schelf hooi, ...)	e)

Wie binnen geen stapelruimte genoeg had, moest het hooi gedeeltelijk bewaren in open lucht. Daartoe maakte men dikwijls ronde stapels, met een paal in 't midden. Hoe noemt u :

66. a) het hooi op die wijze stapelen ?	a)
67. b) zo'n stapel hooi ?
(ZIE TEKENING 4)	b)

Om hooi van deze stapel af te steken, gebruikte men vaak het voorwerp, afgebeeld op TEKENING 5.

68. a) hoe heet dit voorwerp ?	a)
69. b) hoe zegt u : hooi met dit voorwerp van de stapel afsteken ?	b)

Hoe heet in uw dialect :

70. een blijvende hooiweiide, zoals die vroeger algemeen voorkwam, in tegenstelling tot het "moderne" tijdelijke hooiland ?	
71. een tijdelijk hooiland, d.w.z. een hooiland waar tot voor kort nog zaai-land was, en die na één of na een paar jaar opnieuw zal worden omgeploegd ?	

In de uitgestrekte hooilanden zoals b.v. de meersen, de moeren en de broeken werd het af te maaien gras soms per perceel openbaar verkocht. Hoe noemt u :

72. a) zo'n openbare verkoop van percelen gras ?
(hooivenditie ?)	a)
73. b) de dag waarop het hooi openbaar werd verkocht ?	b)

74. c) één dergelijk perceel ?
B.v. Voor de oorlog kocht vader
altijd een (gras/
hooi) in de Scheldemeersen.
(een singel, een reek, een meet
of maat, ... ?)	c)
75. Kent u het woord reek voor een bepaal-
de onderverdeling van het hooiland ?
Zo ja, wat wordt er precies mee bedoeld ?	

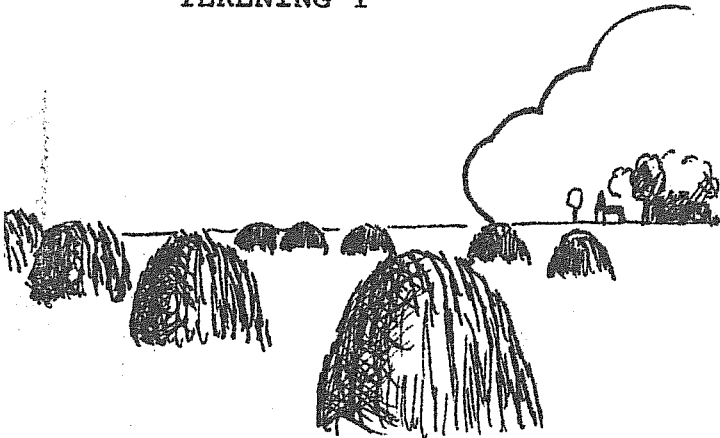
Vroeger, toen er nog geen tijdelijk grasland bestond, werd de tweede grasoogst op het blijvende hooiland niet altijd gemaaid : dikwijls werd het vee erop gedreven. Dit gebruik is nu aan het uitsterven; vooral op het tijdelijk hooiland heeft men per jaar meestal twee, soms zelfs drie hooioogsten. Wil u er bij het beantwoorden van de volgende vragen op letten de vroegere toestanden en de huidige gebruiken goed uit mekaar te houden ?

76. Hoe heette vroeger het eerste hooi
dat van een weide werd gewonnen ?	
Hoe heette vroeger de tweede grasoogst :	
77. a) als die nog eens werd gemaaid ?	a)
78. b) als die door de koeien werd afge-
graasd ?	b)
79. Hoe heette vroeger de derde grasoogst,
d.w.z. het gras dat op de weide groei-
de nadat die twee keer was gemaaid ?	
Hoe heet tegenwoordig (vooral op
tijdelijk hooiland) :	
80. a) de eerste hooioogst ?	a)
81. b) de tweede hooioogst ?	b)
82. c) de derde hooioogst ?	c)
Wanneer een weide niet wordt afgehooïd maar afgegraasd, hoe heet dan :	
83. a) de eerste grasoogst ?	a)
84. b) de tweede grasoogst, het gras dat
de koeien afgrazen als ze voor de
tweede maal in die wei lopen ?	b)
85. c) het gras dat in de derde beurt
wordt afgegraasd ?	c)
86. Hoe heet de tweede klaveroogst ?	

N.B. Naar de werktuigen (zeis, vork, hark, enz.) gebruikt bij het hooien, en naar meer moderne werkwijzen wordt later gevraagd.
Mocht u aanvullende inlichtingen kunnen geven over de hooioogst vroeger, dan zijn die erg welkom.

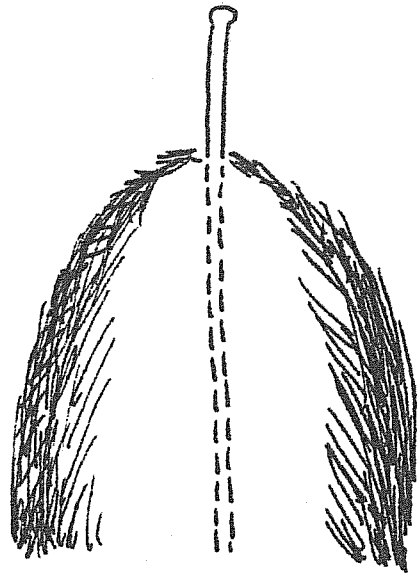
TEKENING 1

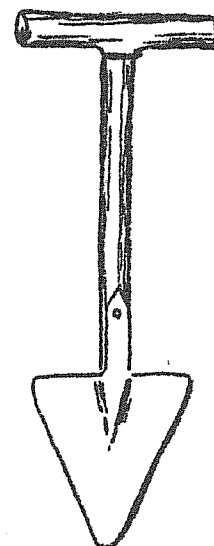
TEKENING 2

TEKENING 3

TEKENING 4

TEKENING 5

